

MÅNGA VILL RÄDDA ÖSTERSJÖN!

Flera spännande idéer på Stora Innovationsdagen

Östersjön är ett av världens mest reglerade hav, men även ett av de mest förorenade. Övergödning, mikroplaster och föroreningar har resulterat i drastiska förändringar för Östersjöns välbefinnande. *Östersjön behöver DIN hjälp!*

Onsdagen den 15 maj 2019 lyftes därför flera spännande idéer när ”Stora Innovationsdagen för Östersjön” avhölls på Studio Meeting Point i Malmö. Lokalerna var sprängfyllda av nyfikna besökare, som ville dela med sig av kunskaper och idéer, skapa samverkan och dialog och inhämta ny inspiration för kommande arbete.

I samband med Stora Innovationsdagen avgjordes tävlingar i fyra olika kategorier, där alla som haft en idé om förbättringsåtgärder för Östersjön kunde skicka in ett tävlingsbidrag. De fyra kategorierna var plaster, läkemedel, utsläpp och havsmedvetenhet. När det gällde de tre förstnämnda handlade dessa om hur vi kan förhindra att ämnen och utsläpp når Östersjön. I kategorin havsmedvetenhet gällde det att öka förståelsen för havet och försöka skapa hållbara beteendeförändringar.

Förutom äran hade de tävlande möjlighet att vinna 20 000 kronor vardera i de fyra kategorierna, som hjälp till att genomföra sina idéer. Vinnarna har även möjlighet att kvala vidare till innovationstävlingen ”Cleantech Innovation Challenge” och vinna en expertansökan inom EU:s forsknings- och innovationsprogram Horizon 2020 till ett värde av 100 000 kronor.

Det fanns även en tävling för skolungdomar, med tävlingsbidrag som rent allmänt innebär en förbättring för Östersjön och ökad medvetenhet bland skolor, barn och ungdomar - ett viktigt fokusområde för framtiden!

Tävlingarna anordnades gemensamt av World Maritime University och Sustainable Business Hub. Samarbetspartners och bidragsgivare var Region Skånes Miljövårdsfond, Sustainable Business Hub, Sparbanken Skåne, Drivhuset, the Bridge, Urban Magma, Vinnova, Malmö stad, WSP, Marint Kunskapscenter i Malmö och Blekinge Arkipelag. Medarrangörer kring Stora Innovationsdagen var nätverket Samverkan för Hanöbukten och Kiviks Museum.

Det mest spektakulära inslaget var när världsartisten Maja Ivarsson tillsammans med Felix Rodriguez, kända från rockgruppen The Sounds, framförde sin nyskrivna låt Zombietorsk.

Maja berättade att hennes tanke med att skriva en låt, som förhoppningsvis blir en hit, var att sprida budskapet bland barn och ungdomar om att plaster som når havet skapar enorma problem för allt levande. Föroreningarna skapar "zombietorskar".

Låten kommer nu att delta i internationella tävlingar bland barn och ungdomar om att skapa rätt "zombietorsk-moves" samtidigt som man plockar plast och skräp!

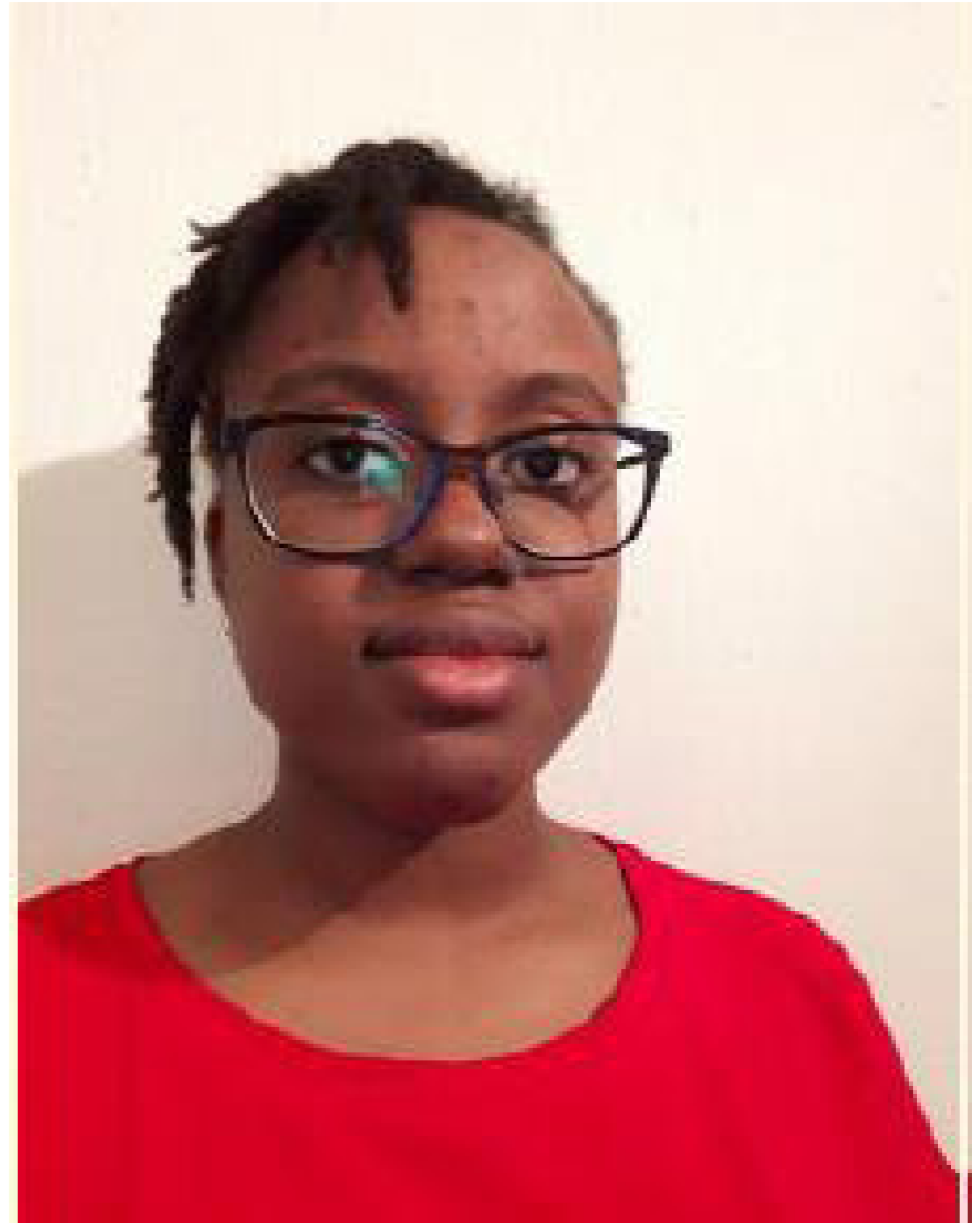
Elsie Manuel

Student at Malmö International School.

Vinnare i kategori PLAST I HAVEN.

Re-Textile: Recycle tote bags over plastic bags.

The idea for my business pitch came from a project I did for school involving sewing bags out of old fabrics to replace plastic bags. The Baltic Sea is full of wildlife. The creatures that live in it need the sea to stay how it is (with the right climate and free of waste/debris) in order to survive. Plastic pollution leads to cases of plastic ingestion and entanglement of various species, and makes it hard for them to live and thrive. If plastic pollution is allowed to continue, before long the wildlife will all be gone, and the sea will no longer be as beautiful it is today. I have lived near the sea for most of my life, and I love to swim in it. When I lived in Ghana, my mum, my brother and I would often go swimming in the waves. While swimming, I'd often come into contact with plastic bags and other plastic waste, which always annoyed me. I remember once thinking that a sea monster was holding me by the leg, and being quite scared. It turned out to be just a plastic bag. So an underlying interest in doing something to help clean the ocean is always something I've had.

Åke Jönsson

Privatperson.

Vinnare i kategori LÄKEMEDEL.

Attitydförändringar för att få bort läkemedelsrester.

Åke har bott vid Hanöbukts strand i nästan 50 år. På 70-talet var Hanöbukten en välbalanserad bukt med ett friskt vatten och ett rikt djurliv. Läkemedel, såväl som kväve och fosfor, kol och järn, samt besprutningsrester från jordbruket, har alla negativ påverkan på det marina livet. Läkemedel hämmar fortplantningen, kväve ger syredöda bottenar, fosfor stör förhållandet mellan organismer, kol skapar egna giftbakterier, järn slemmar igen fiskars grälar, besprutningsrester är giftiga för bottenlevande insekter. Därför är läkemedelsrester såväl som övriga kemikalier så viktiga att få bort. Det är så svårt att få människor att förstå, att det som händer i Helge Å så småningom händer i Hanöbukten. Det syns ju inte. Jag fick förmånen att publicera en artikel i Kristianstadsbladet i höstas om problemen. Jag tog 15 ton kväve 1,5 ton fosfor plus rester av kol och järn och läkemedel. Detta belastar Helge å varje dag året om. Sen eldade jag upp detta och lät röken dra in över Kristianstad. Enligt hälsomyndigheten var de tvungna att evakuera befolkningen. Då blev min slutsats, att om inte människan kan leva i rökblandningen hur ska fiskar och övrigt marint kunna leva i Helge å och Hanöbukten? Det är ju samma blandning...

Mattias Holmquist & Pietro Campana

Blekinge Arkipelag.

Vinnare i kategori UTSLÄPP FRÅN INDUSTRI OCH AVLOPP.

Modell för optimal konstbevattning.

En forskare, en biosfärkoordinator och en lantbrukare. Östersjön har enorma problem med mänskligt avfall, den klarar inte av att bryta ner eller ta upp alla gifter och näringsämnen som vi släpper ut. Tittar man specifikt på övergödningssproblematiken med sina stora tillflöden av kväve och fosfor så leder det dessutom till blomning av giftalger när turismsäsongen är som viktigast och när algerna sjunker under hösten bidrar de till kvävning och döda, syrelösa bottenar. Ska vi kunna få en god status i det kustnära vattnet och gynnsamma livsmiljöer för fågel, fisk, växter och människor så måste vi ställa om och agera annorlunda. Östersjöns leverans av livsviktiga ekosystemtjänster är helt avhängigt att vi hittar nya vägar att samexistera, människa-natur. Blekinge Arkipelag är Sveriges första biosfärområde med fokus på Östersjöfrågor, det bildades 2011 och finns till för att med projekt och aktiviteter bevara höga natur- och kulturvärden samt stödja forskning och hållbar utveckling.

Samar Sakhnini

Student på Apelgårdsskolan

Vinnare i kategori HAVSMEDVETENHET.

Från fler jobb till renare hav.

Jag kom till Sverige 2016 och innan dess bodde jag i Turkiet, där jag bott sedan 2012. Jag är född i Syrien och växte upp där med min familj. Vi var tvungna att fly på grund av kriget. Nedskräpningen har blivit ett stort problem i Sverige. Fiskar och fåglar misstar plasten för mat och får på så sätt i sig plasten. Plasten vandrar uppåt i näringskedjan och drabbar den biologiska mångfalden, och kan då hamna i oss människor. När jag var 5 år gammal och badade i havet i Latakia i Syrien, råkade jag trampa på en plastpåse som var fast på korallreven och det fick mig att halka och var nära att drunkna. Sen dess fick jag en slags havsfoxi. 20 000 kronor skulle kunna finansiera en lyxig fest eller lunch, till ca 40 ungdomar som var involverad i städning av plast!

Vinnarna i Ungdomstävlingen.

ÅRSKURS 9, KRYDDGÅRDSSKOLAN, MALMÖ, ville införa ämnet miljökunskap på schemat för att öka medvetenheten hos ungdomar. De hade även skissat på en app som innebar att man skulle locka ungdomar att samla in plast.

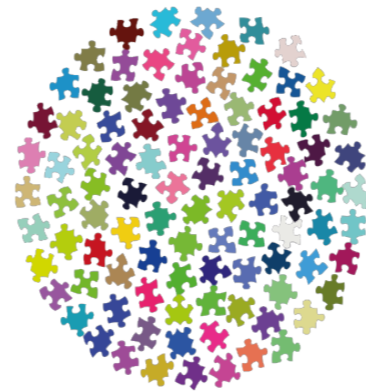
ÅRSKURS 9, NORREVÅNGSSKOLAN, MÖRRUM, hade ett vinnande förslag som innebar att man i större utsträckning skulle använda svensk ull för att producera kläder i stället för att tillverka plagg av fleece, som vid varje tvätt avger en massa mikroplaster.

NYA SAMARBETEN FÖR HANÖBUKTEN

Kiviks Museum är sedan 2018 projektplattform för Samverkan för Hanöbukten, genom ett projektanslag från Sparbanksstiftelsen 1826 på totalt 786 000 kronor under 2018-2019. Inom projektet arbetar vi med att skapa en företagspool med ett 60-tal företag och 15 kustråd med lokala invånare längs hela Hanöbuktenkusten från Simrishamn till Valje. Under arbetet har vi skapat många nya samarbeten och förgreningar till andra vatten- och miljöprojekt, såväl lokala som nationella och internationella, och det finns nu en stor kunskapsbank att ösa ur.

Under hösten 2019 ska Samverkan för Hanöbukten lanceras som en fristående organisation och en fond ska etableras för åtgärder och insatser för bättre vattenkvalitet både uppströms och ute i Hanöbukten. Under våren 2019 har vi etablerat ett starkare samarbete med bland annat Blekinge Arkipelag och med Leaderprojektet Österlens sköna vattendrag. Vi vill här presentera detta projekt lite närmare och vad man hunnit arbeta med hittills.

Samverkan för
Hanöbukten

Sparbanken
Skåne

Projekt Österlens sköna vattendrag

Projekt Österlens sköna vattendrag är ett samarbets- och kommunikationsprojekt för att sprida information och skapa ett större intresse och engagemang kring vattenmiljöerna i sydöstra Skåne. Projektet startade på initiativ från Österlens vattenråd och vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån för att uppnå god status i alla vattendrag enligt EU:s ramdirektiv för vatten. Ett samarbete över kommungränserna Tomelilla, Ystad, Simrishamn, Kristianstad, Hörby och Sjöbo gör det möjligt att samverka mellan vattenråden, kommunerna och lokala föreningar. Mer än åtta lokala naturskyddsföreningar, fiskervårdsföreningar, LRF och Naturskolor engagerar sig i projektet. Majoriteten av aktiviteterna blir genomförda på basis av ideellt arbete. Ett flertal universitet och högskolor är också involverade i projektet och kan ge stöd genom avsatt tid, kunskap och information.

Tomelilla
kommun

Österlens sköna vattendrag

I samarbete med Marietorps naturskola har Österlens sköna vattendrag genomfört projekt kring Kabusaån och Nybroån.

T.v.: Genomgång om från källa till hav.

T.h.: Fiske längs Nybroån.

Marietorps naturskola

I samarbete med Marietorps naturskola har Österlens sköna vattendrag genomfört projekt kring Kabusaån och Nybroån.

T.v.: Kabusaåns utlopp i Östersjön.

T.h.: Skräplek. Barn lär sig plocka skräp.

Andra exempel på aktiviteter inom Österlens sköna vattendrag.

T.v. överst: Barnverksamhet, utställning.

T.v. mitten: Peder Windings naturkollo.

T.v. nederst: Möte med markägare, m.fl.

T.h. överst: Åvandring med Naturskyddsf.

T.h. mitten: Vattensafari med vattenkikare.

T.h. nederst: Tipsrunda, vattensafari.

Nedan: Trädinventering längs Kabusaån.

